

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

*Потебна Д.В., студентка 3 курсу, Шмандій В.М, д.т.н., проф. науковий керівник
Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського.,
м.Кременчуг, вул. Першотравнева,20, Україна
ecsafety@mail.ru*

Існування екологічних проблем, які відомі людству на сьогоднішній день впливає як на окремі особистості, так і на все населення нашої планети. Для України ці проблеми постають особливо гостро, оскільки має місце значна концентрація небезпечних виробництв, суттєва трансформація ландшафтів, не ефективне використання природних ресурсів (у тому числі не відтворюване їх знищення), недостатня забезпеченість виробничих та контролюючих структур фахівцями у галузі екологічної безпеки.

Аналіз літературних джерел дозволяє констатувати недостатню вивченість та узагальненість умов формування екологічної безпеки, а також проблем управління безпекою, особливо на регіональному рівні. В наявних наукових роботах часто не розглядається широкий спектр складових екологічної безпеки. Зазначені обставини потребують наукового обґрунтованого системного підходу до розв'язання регіональних проблем екологічної безпеки.

Слід відзначити, що загальний стан екологічної безпеки в Україні є досить складним. Існує широке різноманіття чинників (як природного, так і антропогенного характеру), які спричиняють в подальшому ускладнення її стану у просторово-часовому аспекті. Це в значній мірі впливає на довкілля та призводить до погіршення умов життєдіяльності живих організмів і, в першу чергу, людей. Наведені обставини обумовлюють нагальну потребу комплексного вивчення та розв'язання проблем, пов'язаних з екологічною безпекою.

Встановлено, що достатньо фундаментально розроблено теоретичні та практичні засади управління екологічною безпекою саме при катастрофічних ситуаціях (І.А.Рябінін, М.М.Биченок, А.В.Яцик, А.В.Лущик та інші). Зокрема, розвивається логіко-ймовірна концепція, де прикладом наукового вирішення проблеми є розробки Інституту кібернетики НАНУ, а практична реалізація її здійснена в урядовій інформаційно-аналітичній системі надзвичайних ситуацій. Інша картина спостерігається щодо досліджень з формування екологічної безпеки та управління безпекою в умовах постійно присутнього техногенного навантаження, яке не носить виражений екстремальний характер. Особливо це стосується регіонального аспекту проблеми. В наукових роботах вітчизняних та зарубіжних авторів (наприклад, В.І. Ізмалков, А.О.Биков, R.V.Rycroft, J.L.Diets, K.R.Swith, А.Т.Нікітін, С.Ф.Степанов, І.В. Масленнікова) розглядаються різні концепції, принципи та моделі забезпечення екологічної безпеки. Зокрема, розроблено системно-динамічну концепцію (С.І.Дорогунцов, О.М.Ральчук), яка базується на уявленні про інтегровану безпеку.

Аналіз існуючих проблем екологічної безпеки та досліджень з розробки і впровадження технічних рішень щодо зменшення шкідливого впливу на людину та довкілля дозволяє констатувати наступне. Суттєву регіональну безпеку спричиняють відходи виробництва та споживання. Недостатньо розвиваються дослідження з їх переробки та утилізації в окремих господарських комплексах. В умовах незначних обсягів використання відходів ситуація з їх накопиченням продовжує ускладнюватися. У більшості випадків полігони розміщення відходів (звалища) не задовольняють встановленим вимогам, внаслідок чого забруднюються ґрунти, поверхневі та підземні води. Також формується техногенна безпека, пов'язана з трансформацією ландшафтів. Особливу небезпеку для людини і довкілля спричиняють стійкі органічні забруднювачі (СОЗ). Основними джерелами їх надходження в природне середовище є місця складування застарілих і заборонених для використання пестицидів, підприємства по виробництву хлорорганічних продуктів, а також сміттєспалювальні заводи та інші об'єкти, де утворюються діоксини.

Екологічна ситуація, що пов'язана з сучасним станом водних ресурсів, достатньо складна, оскільки за останні 10-15 років якість підземних вод суттєво погіршилась. Регіональні прояви цього виду безпеки зафіксовані, зокрема, у водосховищах Дніпровського каскаду влітку останніх років.

Вагомими чинниками формування екологічної безпеки є різні види шкідливого фізичного впливу. Недостатньо ефективно розвивається дослідження, зокрема, стосовно ослаблення рівня шумового забруднення, а також розробка та впровадження технічних засобів шумопоглинання.

Відсутність належної екологічної експертизи при розміщенні техногенних об'єктів, нестаток фахівців у галузі екологічної безпеки та інших чинників призвели до формування широко профільної безпеки в окремих регіонах. Отже, існує нагальна потреба подальшого розвитку досліджень з управління регіональною екологічною безпекою, розробці технічних засобів його реалізації.

Результати проведеного аналізу є фундаментом для наших подальших досліджень.